

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ చతుఃపంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుఃపంచాశః సర్గః ॥

లక్ష్మణసీతాసహితస్య శ్రీరామస్య ప్రయాగే
గంగాయమునాసంగమసన్నిధౌ భరద్వాజాశ్రమే గమనం మునినా
తస్యాతిథ్యకరణం చిత్రకూటేఽవస్థాతుం తస్మై సమ్మతిదానం
చిత్రకూటస్య మహత్తాయాః శోభాయాశ్చ వర్ణనం

తే తు తస్మిన్ మహావృక్షే ఉషిత్యా రజనీం శుభాం ।
విమలేఽభ్యుదితే సూర్యే తస్మాద్ దేశాత్ ప్రతస్థిరే ॥ 2.54.1 ॥

యత్ర భాగీరథీం గంగాం యమునాభిప్రవర్తతే ।
జగ్ముస్తం దేశముద్దిశ్య విగాహ్య సుమహద్ వనం ॥ 2.54.2 ॥

తే భూమిభాగాన్ వివిధాన్ దేశాంశ్చాపి మనోహరాన్ ।
అదృష్టపూర్వాన్ పశ్యంతస్తత్ర తత్ర యశస్వినః ॥ 2.54.3 ॥

యథా క్షేమేణ సంపశ్యన్ పుష్పితాన్ వివిధాన్ ద్రుమాన్ ।
నిర్వృత్తమాత్రే దివసే రామః సౌమిత్రిమబ్రవీత్ ॥ 2.54.4 ॥

ప్రయాగమభితః పశ్య సౌమిత్రే ధూమముత్తమం ।
అగ్నేర్భగవతః కేతుం మన్యే సన్నిహితో మునిః ॥ 2.54.5 ॥

నూనం ప్రాప్తాః స్మ సంభేదం గంగాయమునయోర్వయం ।
తథాపి శ్రూయతే శబ్దో వారిణోర్వారిఘ్నజః ॥ 2.54.6 ॥

దారూణి పరిభిన్నాని వనజైరుపజీవిభిః |
భిన్నాశ్చాప్యాశ్రమే చైతే దృశ్యంతే వివిధా ద్రుమాః || 2.54.7 ||

ధన్వినౌ తౌ సుఖం గత్వా లంబమానే దివాకరే |
గంగాయమునయోః సంధౌ ప్రాపతుర్నిలయం మునేః || 2.54.8 ||

రామస్తాశ్రమమాసాద్య త్రాసయన్ మృగపక్షిణః |
గత్వా ముహూర్తమధ్వానం భరద్వాజముపాగమత్ || 2.54.9 ||

తతస్తాశ్రమమాసాద్య మునేర్దర్శనకాంక్షిణౌ |
సీతయానుగతౌ వీరౌ దూరాదేవావతస్థతుః || 2.54.10 ||

స ప్రవిశ్య మహాత్మానమృషిం శిష్యగణైర్వృతం |
సంశితవ్రతమేకాగ్రం తపసా లబ్ధచక్షుషం || 2.54.11 ||

హుతాగ్నిహోత్రం దృష్ట్వైవ మహాభాగః కృతాంజలిః |
రామః సౌమిత్రిణా సార్థం సీతయా చాభ్యవాదయత్ || 2.54.12 ||

న్యవేదయత చాత్మానం తస్మై లక్ష్మణపూర్వజః |
పుత్రౌ దశరథస్యావాం భగవన్ రామలక్ష్మణౌ || 2.54.13 ||

భార్యా మమేయం కల్యాణీ వైదేహీ జనకాత్మజా |
మాం చానుయాతా విజనం తపోవనమనిందితా || 2.54.14 ||

పిత్రా ప్రవ్రాజ్యమానం మాం సౌమిత్రిరనుజః ప్రియః |
అయమన్యగమద్ భ్రాతా వనమేవ ధృతవ్రతః || 2.54.15 ||

పిత్రా నియుక్తా భగవన్ ప్రవేక్ష్యామస్తపోవనం |
ధర్మమేవాచరిష్యామస్తత్ర మూలఫలాశనాః || 2.54.16 ||

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా రాజపుత్రస్య ధీమతః |
ఉపానయత ధర్మాత్మా గామర్ష్యముదకం తతః || 2.54.17 ||

నానావిధానన్నరసాన్ వన్యమూలఫలాశ్రయాన్ |
తేభ్యో దదౌ తప్తతపా వాసం చైవాభ్యకల్పయత్ || 2.54.18 ||

మృగపక్షిభిరాసీనో మునిభిశ్చ సమంతతః |
రామమాగతమభ్యర్చ్య స్వాగతేనాగతం మునిః || 2.54.19 ||

ప్రతిగృహ్య తు తామర్చాముపవిష్టం స రాఘవం |
భరద్వాజోఽబ్రవీద్ వాక్యం ధర్మయుక్తమిదం తదా || 2.54.20 ||

చిరస్య ఖలు కాకుత్స్థ పశ్యామ్యహముపాగతం |
శ్రుతం తవ మయా చైవ వివాసనమకారణం || 2.54.21 ||

అవకాశో వివిక్తోఽయం మహానద్యోః సమాగమే |
పుణ్యశ్చ రమణీయశ్చ వసత్విహ భవాన్ సుఖం || 2.54.22 ||

ఏవముక్తస్తు వచనం భరద్వాజేన రాఘవః |
ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యం రామః సర్వహితే రతః || 2.54.23 ||

భగవన్నిత ఆసన్నః పౌరజానపదో జనః |
సుదర్శమిహ మాం ప్రేక్ష్య మన్యేఽహమిమమాశ్రమం || 2.54.24 ||

ఆగమిష్యతి వైదేహీం మాం చాపి ప్రేక్షకో జనః |
అనేన కారణేనాహమిహ వాసం న రోచయే || 2.54.25 ||

ఏకాంతే పశ్య భగవన్నాశ్రమస్థానముత్తమం |
రమతే యత్ర వైదేహీ సుఖార్థా జనకాత్మజా || 2.54.26 ||

ఏతచ్ఛ్రుత్వా శుభం వాక్యం భరద్వాజో మహామునిః |
రాఘవస్య తు తద్ వాక్యమర్థగ్రాహకమబ్రవీత్ || 2.54.27 ||

దశక్రోశ ఇతస్తాత గిరిర్యస్మిన్ నివత్స్యసి |
మహర్షిసేవితః పుణ్యః పర్వతః శుభదర్శనః || 2.54.28 ||

గోలాంగులానుచరితో వానరర్షనిషేవితః |
చిత్రకూట ఇతి ఖ్యాతో గంధమాదనసన్నిభః || 2.54.29 ||

యావతా చిత్రకూటస్య నరః శృంగాణ్యవేక్షతే |
కల్యాణాని సమాధత్తే న పాపే కురుతే మనః || 2.54.30 ||

ఋషయస్తత్ర బహవో విహృత్య శరదాం శతం |
తపసా దివమారూఢాః కపాలశిరసా సహ || 2.54.31 ||

ప్రవివిక్తమహం మన్యే తం వాసం భవతః సుఖం |
ఇహ వా వనవాసాయ వస రామ మయా సహ || 2.54.32 ||

స రామం సర్వకామైస్తం భరద్వాజః ప్రియాతిథిం |
సభార్యం సహ చ భ్రాత్రా ప్రతిజగ్రాహ హర్షయన్ || 2.54.33 ||

తస్య ప్రయాగే రామస్య తం మహర్షిముపేయుషః |
ప్రపన్నా రజనీ పుణ్యా చిత్రాః కథయతః కథాః || 2.54.34 ||

సీతాతృతీయః కాకుత్స్థః పరిశ్రాంతః సుఖోచితః |
భరద్వాజాశ్రమే రమ్యే తాం రాత్రిమవసత్ సుఖం || 2.54.35 ||

ప్రభాతాయాం తు శర్వర్యాం భరద్వాజముపాగమత్ |
ఉవాచ నరశార్దూలో మునిం జ్వలితతేజసం || 2.54.36 ||

శర్వరీం భగవన్నద్య సత్యశీల తవాశ్రమే |
ఉషితాః స్మృతా వసతిమనుజానాతు నో భవాన్ || 2.54.37 ||

రాత్ర్యాం తు తస్యాం వృష్టాయాం భరద్వాజోఽబ్రవీదిదం |
మధుమూలఫలోపేతం చిత్రకూటం వ్రజేతి హ || 2.54.38 ||

వాసమౌపయికం మన్యే తవ రామ మహాబల |
నానానగగణోపేతః కిన్నరోరగసేవితః || 2.54.39 ||

మయూరనాదాభిరతో గజరాజనిషేవితః |
గమ్యతాం భవతా శైలశ్చిత్రకూటః స విశ్రుతః || 2.54.40 ||

పుణ్యశ్చ రమణీయశ్చ బహుమూలఫలాయుతః |
తత్ర కుంజరయూథాని మృగయూథాని చైవ హి || 2.54.41 ||

విచరంతి వనాంతేషు తాని ద్రక్ష్యసి రాఘవ |
సరితృస్తవణప్రస్థాన్ దరీకందరనిర్ఘరాన్ |
చరతః సీతయా సార్థం నందిష్యతి మనస్తవ || 2.54.42 ||

ప్రహృష్టకోయష్టిభకోకిలస్వనై -
ర్విनోదయంతం చ సుఖం పరం శివం |
మృగైశ్చ మత్తైర్బహుభిశ్చ కుంజరైః
సురమ్యమాసాద్య సమావసాశ్రయం || 2.54.43 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే చతుఃపంచాశః సర్గః ||